ВІДГУК

опонента кандидата юридичних наук, доцента
Лисеюка Андрія Миколайовича на дисертацію
Калетніка Василя Васильовича
на тему: «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження

У сучасних умовах трансформації світового порядку та загострення глобальних і регіональних конфліктів особливого значення набуває захист національних інтересів України від деструктивних зовнішніх впливів. Інформаційна експансія, агресія у цифровому просторі, застосування технологій гібридної війни та використання комунікаційних платформ як інструментів маніпуляції формують нову архітектуру загроз, що потребує адекватних адміністративно-правових механізмів протидії. Забезпечення інформаційної безпеки, таким чином, стає ключовою умовою збереження державного суверенітету та політичної стабільності.

Ці виклики набули виняткової гостроти в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Масовані інформаційно-психологічні операції спрямовані на підрив довіри до державних інституцій, делегітимізацію органів влади та безпосередній вплив на формування управлінських рішень в інтересах агресора. Одним із найбільш небезпечних інструментів такої підривної діяльності виступає зовнішній вплив на публічне управління.

Попри високу суспільну небезпеку цього явища, категорія «зовнішнього впливу на публічне управління» та супутні терміни («іноземний суб'єкт», «афілійований суб'єкт») залишаються недостатньо розробленими у вітчизняній юридичній науці та не мають чіткого законодавчого закріплення. Це створює умови «регуляторної сліпоти», що унеможливлює ефективну правову верифікацію суб'єктів впливу та застосування до них дієвих запобіжників. За цих умов особливої ваги набувають саме адміністративно-правові засоби, здатні забезпечити превентивний характер реагування, створити механізми прозорості та контролю за процесами ухвалення управлінських рішень.

Отже, актуальність дослідження здобувача обумовлена трьома засадничими чинниками:

по-перше, зростанням гібридних загроз і використанням інструментів прихованого впливу на державний апарат в умовах воєнного стану;

по-друге, відсутністю в національному законодавстві чітких дефініцій та процедур ідентифікації афілійованих суб'єктів, що призводить до деформації управлінських процесів;

по-третє, необхідністю модернізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки держави відповідно до європейських стандартів демократичної стійкості.

Усе це зумовлює значущість і своєчасність дисертаційного дослідження, спрямованого на обґрунтування теоретичних положень і методологічних підходів, вироблення практичних пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки України в аспекті протидії зовнішньому впливу на публічне управління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації

У дисертації автором забезпечено належний рівень наукової аргументації, послідовності викладу та обґрунтованості положень, що висуваються. Дослідження вирізняється цілісністю концептуального підходу, який передбачає поєднання глибокого теоретичного аналізу, розгорнутої емпіричної бази та порівняльно-правових розвідок.

Окремо слід наголосити на дотриманні здобувачем принципів академічної доброчесності. Рецензування дисертації та аналіз наукових праць автора дають підстави констатувати відсутність у роботі ознак академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації результатів дослідження. Робота є результатом самостійного наукового пошуку, а використання ідей та напрацювань інших вчених супроводжується належними посиланнями та коректним цитуванням.

У першому розділі дисертації, присвяченому теоретико-правовим засадам, сформульовано фундаментальні підходи до розуміння інформаційної безпеки як предмета адміністративно-правового регулювання. Автор коректно визначає місце адміністративно-правового механізму в системі державного забезпечення інформаційної безпеки, пропонуючи його п'ятикомпонентну структуру (нормативно-правовий, інституційно-координаційний, інформаційно-аналітичний, процедурно-контрольний та комунікаційно-превентивний блоки). Важливим є звернення до понятійно-категоріального

апарату: дисертант не лише розкриває етимологію, а й проводить методологічне розмежування концепту «зовнішнього впливу» із суміжними категоріями, що дозволяє усунути наукову невизначеність. Особливою новизною відзначається дослідження архітектоніки системи публічного управління як дуалістичної структури, що поєднує вертикальне ієрархічне ядро та горизонтальний мережевий контур.

У другому розділі досліджено практичну складову механізму забезпечення інформаційної безпеки України. Автор здійснює системний аналіз його сучасного стану, акцентуючи увагу на феноменах «процедурного вакууму» та «регуляторної сліпоти» чинного законодавства щодо ідентифікації прихованої афілійованості. Значну увагу приділено характеристиці системи суб'єктів – від стратегічних органів до спеціалізованих інституцій фінансового та кадрового контролю. Позитивно оцінюється порівняльно-правовий аналіз досвіду іноземних держав (США, Канада, Сполучене Королівство, Австралійський Союз, Франція, Литва, Фінляндія, Польща, Угорщина), здійснений у підрозділі 2.3. Саме він дозволяє виокремити ті елементи, які можуть бути адаптовані в українських умовах для захисту управлінської автономії.

У третьому розділі дисертації присвячено пошуку шляхів підвищення ефективності адміністративно-правового механізму. Тут автор обґрунтовує концепт «суверенітету публічного управління» та пропонує авторську модель ідентифікації ризиків. Окремої уваги заслуговує спроба формалізації критеріїв значущості зовнішнього впливу через математичну модель ризик-скорингу, що є важливим кроком до вироблення об'єктивних правозастосовних інструментів. У дисертації також висунуто комплекс конкретних пропозицій – створення Центру протидії зовнішньому впливу та впровадження Системи інтегрованого моніторингу афілійованості. Усе це свідчить про орієнтацію автора на практичне вирішення проблеми захисту інформаційного простору.

Узагальнюючи, варто наголосити, що положення, висновки й рекомендації дисертації є достатньо аргументованими та методологічно вивіреними. Автор коректно застосовує комплекс методів – системний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, а також математичне моделювання. Це забезпечує належний ступінь достовірності результатів, а їхня практична спрямованість дозволяє віднести роботу до числа досліджень із високим рівнем прикладного значення.

Наукова новизна дослідження

У дисертації отримано результати, які у сукупності формують новий напрям у розвитку адміністративно-правової науки щодо протидії деструктивному зовнішньому впливу на публічне управління в умовах гібридної агресії та глобальних інформаційних викликів.

До найвагоміших положень, що мають ознаки наукової новини, належать:

Уперше:

обґрунтовано зовнішній вплив на публічне управління як самостійну адміністративно-правову категорію, що проявляється через інституційно-процедурну деформацію управлінських процесів, створюючи перешкоди для реалізації незалежної адміністративної дискреції;

розкрито сутність поняття «інституційно-процедурна деформація управлінських процесів», що дозволило відмежувати динаміку зовнішнього втручання від його юридично значущих наслідків, які мають системний характер для системи публічного управління;

запропоновано п'ятикомпонентну структуру адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки (нормативно-правовий, інституційно-координаційний, інформаційно-аналітичний, процедурно-контрольний та комунікаційно-превентивний блоки), що виступає цілісною системою процедурних фільтрів;

розроблено авторську концептуальну модель механізму протидії зовнішньому впливу, яка базується на концепції «демократичної стійкості» та трансформує реакцію на загрози у сферу чітко регламентованих адміністративних процедур;

науково обґрунтовано алгоритм адміністративно-правової ідентифікації прихованої афілійованості на основі методу ризик-скорингу, що забезпечує об'єктивність оцінки безпекових загроз.

Удосконалено:

методологічні підходи до класифікації концепцій інформаційної безпеки шляхом виокремлення комплексного підходу, що гармонізує правові, технологічні та соціально-психологічні аспекти;

порівняльно-правовий аналіз іноземних моделей протидії зовнішньому впливу, на основі якого обґрунтовано «гібридну модель» для України, що синтезує досвід іноземних держав;

теоретичне узагальнення ролі судового контролю як гаранта законності у межах адміністративно-правового механізму, що забезпечує індивідуалізацію та пропорційність превентивних заходів.

Дістали подальшого розвитку:

архітектоніка системи публічного управління як дуалістичної структури, що поєднує вертикальне ієрархічне ядро та горизонтальний мережевий контур, останній з яких визначено як найбільш вразливий до зовнішнього втручання;

класифікація суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, диференційована за п'ятьма функціональними підсистемами, що дозволило інтегрувати органи фінансового та кадрового моніторингу в єдиний координаційний контур;

наукове обґрунтування створення спеціалізованого уповноваженого органу – Центру протидії зовнішньому впливу, наділеного повноваженнями з верифікації ризиків афілійованості та ведення Реєстру афілійованих суб'єктів;

пропозиції щодо удосконалення законодавства, зокрема авторський проєкт Закону України «Про протидію зовнішньому впливу на публічне управління», що формалізує процедурно-правовий режим адміністративної верифікації.

Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення дисертаційного дослідження обумовлено його спрямованістю на розв'язання актуального прикладного завдання – захисту системи публічного управління України від деструктивного зовнішнього втручання. Сформульовані автором пропозиції мають прикладний характер і можуть бути безпосередньо впроваджені в діяльність суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки.

Основні результати дисертаційного дослідження в повному обсязі відображені у наукових публікаціях здобувача. Зміст опублікованих статей та тез доповідей має безпосередній зв'язок з усіма розділами роботи, повною мірою розкриває її наукову новизну та відповідає встановленим вимогам щодо висвітлення основних здобутків дисертанта.

Основними напрямами практичного використання результатів дослідження є:

1) У законотворчій діяльності: розроблений автором проєкт Закону України «Про протидію зовнішньому впливу на публічне управління» може бути використаний як концептуальна основа для підготовки профільного законодавства, що дозволить усунути правовий вакуум у питаннях

ідентифікації та верифікації афілійованих суб'єктів. Пропозиції щодо доповнення понятійно-категоріального апарату сприятимуть уніфікації правозастосовної практики.

2) У діяльності органів державної влади: запропонована модель Центру протидії зовнішньому впливу та алгоритм ризик-скорингу можуть бути інтегровані в роботу безпекових і аналітичних підрозділів для автоматизації процесів моніторингу афілійованості. Впровадження Системи інтегрованого моніторингу афілійованості дозволить підвищити якість управлінських рішень та забезпечити прозорість взаємодії державних інституцій із зовнішніми акторами.

3) У правоохоронній та судовій діяльності: обґрунтування судоцентричного механізму застосування превентивних заходів створює методичне підґрунтя для формування сталої судової практики у справах, пов'язаних із захистом інформаційного суверенітету та обмеженням деструктивного впливу, забезпечуючи при цьому дотримання прав людини.

4) В освітньому процесі та науковій діяльності: результати дослідження можуть бути використані при підготовці підручників і навчальних посібників з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Інформаційне право», «Національна безпека України», а також для розроблення спеціальних курсів для державних службовців і працівників сектору безпеки.

Ефективність запропонованих у дисертації рішень підтверджується їх практичним впровадженням у діяльність державних та освітніх установ: окремі положення використані Головним оперативним управлінням Генерального штабу Збройних Сил України під час розробки проєкту Доктрини "Інформаційні операції" у 2025 році (№ 304/9 від 01.01.2026); матеріали інтегровано у навчальний процес кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Зокрема, при викладанні дисципліни «Правові основи інформаційної безпеки у воєнній сфері» протягом 2025–2026 н. р. (довідка від 23.02.2026), що засвідчує високу прикладну вартість проведеної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження В.В. Калетніка, варто вказати на певні дискусійні положення:

1) У підрозділі 1.1. автором зроблено висновок, що інформаційну безпеку держави доцільно розглядати як нормативно закріплений стан захищеності національного інформаційного простору, за якого забезпечується стійкість

інформаційної інфраструктури та стабільність інформаційних процесів. Хоча цей висновок правильно інтегрує статичний і діяльнісний підходи, він має певні обмеження. По-перше, класифікація підходів залишається здебільшого теоретичною і не включає аналіз ефективності запропонованої дефініції в умовах динамічної зміни цифрових загроз. По-друге, хоча справедливо зазначено важливість нормативного закріплення, не до кінця розкрито, яким чином цей «стан захищеності» може бути оперативно верифікований у разі застосування ворогом технологій штучного інтелекту для деформації управлінського середовища.

2) Автором зроблено висновок, що зовнішній вплив на публічне управління слід розуміти як цілеспрямовану діяльність іноземного суб'єкта, що полягає у прихованому втручанні у процеси формування порядку денного. Наведений висновок демонструє ґрунтовний аналіз природи гібридних загроз, однак має певні зауваження. Акцент зроблено на формальному описі механізму впливу, проте відсутній критичний аналіз того, наскільки запропоноване розмежування категорій «іноземний суб'єкт» та «афілійований суб'єкт» реально впливає на швидкість прийняття адміністративних рішень у кризових обставинах. Для підвищення наукової цінності доцільно було б додати оцінку ризиків формального дотримання процедур ідентифікації без належного результату в частині запобігання інституційній деформації.

3) Заслуговує на підтримку пропозиція щодо створення Центру протидії зовнішньому впливу. Проте у роботі недостатньо розкрито аспект координації цього органу з уже існуючими суб'єктами сектору безпеки та оборони. Зокрема, виникає питання щодо розмежування повноважень та оперативного обміну розвідувальною інформацією без порушення встановлених режимів секретності.

Наведені спірні положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка має самостійний і творчий характер, наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань насамперед характеризує актуальність і складність теми дослідження та власний підхід дисертанта до їх розгляду.

Висновок

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки України» є завершеною науковою працею, яка має цілісний характер і забезпечує вирішення важливого наукового

завдання – формування теоретико-правових та практичних засад протидії зовнішньому впливу на публічне управління.

Робота вирізняється актуальністю теми, високим рівнем теоретичного узагальнення, новизною запропонованих підходів, науковою добротністю й прикладною значимістю запропонованих рекомендацій. Вона органічно поєднує фундаментальні розробки із конкретними пропозиціями нормативного та інституційного характеру, що мають потенціал безпосереднього практичного впровадження у діяльності органів державної влади України.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Калетніка В.В. за рівнем наукової новизни, обсягом апробації та етичністю виконання цілком відповідає вимогам чинного законодавства щодо присудження ступеня доктора філософії, а також вимогам закріпленим у Наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 року) та Постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
професор кафедри фінансово-економічної безпеки
Навчального-наукового гуманітарного інституту
Національної академії Служби безпеки України,
кандидат юридичних наук, доцент **Андрій ЛИСЕЮК**
«13» 07 2026 року

Підпис особи Лисеюка А.М. засвідчую:
Учений секретар
Національної академії СБ України
кандидат юридичних наук, доцент **Андрій ПРОЗОРОВ**
«___» _____ 2026 року
М.П.